

Hoe vroeger, hoe beter

We weten dat we zelf een deel van onze oude dag moeten regelen en dat we daar vroeg mee moeten beginnen. Maar dat vinden we erg ingewikkeld. Toch valt dat vaak best mee.

Rentsje de Gruyter

Mensen zonder pensioengat? Financieel planner Andrea Middel kan er kort over zijn: die bestaan niet meer. Wie tot het leger van circa acht miljoen werkenden behoort, bouwt er bijna onvermijdelijk een op tijdens zijn carrière, ook mensen met een hoog inkomen. 'Wie meer dan een ton per jaar verdient, bouwt sinds 2015 geen pensioen via de werkgever meer op over het inkomen boven die € 100.000', aldus Middel, van Lyncs Financiële Planning in Amersfoort.

Hoe groot de schade is die ontstaat tijdens 40 à 45 jaar werken, wisselt sterk. Dat blijkt ook uit de vier (fictieve) casussen van twee mensen in loondienst en twee zelfstandigen, wier pensioengat Middel berekende voor het FD. De dertigjarige Casper, gehuwd, die bij zijn werkgever € 45.000 bruto per jaar verdient, komt op zijn 67ste € 67.900 tekort. Althans, als we ervan uitgaan dat hij straks tot zijn 90ste zo'n 70% van zijn huidige inkomen als pensioen wil, in-

'Mensen zonder pensioengat? Daar kan ik kort over zijn: die bestaan niet meer'

clusief AOW. Andere aannames zijn dat hij tot zijn 67ste onafgebroken blijft werken, de pensioenleeftijd niet wordt verhoogd en hij hetzelfde inkomen houdt.

De realiteit is anders: mensen worden werkloos, scheiden of bouwen door nieuwe regels van overheid of werkgever minder pensioen op dan verwacht. Als Casper bijvoorbeeld gaat scheiden en een bedrag van € 2500 per jaar extra aan pensioen nodig heeft, groeit zijn pensioengat al tot € 151.900.

Zelfstandigen komen nog veel meer pensioengeld tekort. Clara, net als Casper dertig jaar oud, en zelfstandig consultant met een hoger brutojaarinkomen dan hij (€ 50.000), heeft meer dan twee keer zoveel geld nodig: € 350.000.

De vijftigjarige, alleenstaande Marjan (bruto-inkomen: € 60.000), die al haar hele leven in loondienst werkt, is op het eerste gezicht van de vier de enige met een redelijk pensioen. Maar volgens Middel is zelfs dat schijn. 'Alleen in theorie pakt het zo uit. Mijn pensioenberekening is gebaseerd op 70% van Marjans huidige inkomen, maar die € 60.000 is waarschijnlijk haar hoogste inkomen tot nog toe. En niemand heeft meer een eindlooppensioen.'

Kortom, niemand ontkomt eraan een deel van zijn pensioen zelf te regelen, als hij althans een flinke inkomensval wil voorkomen. Maar o wat hebben we daar met z'n allen geen zin in. Ondanks steeds luidere waarschuwingen van de overheid laten mensen het er massaal bij zitten, wijst onderzoek na onderzoek uit. Het zijn echt niet alleen twintigers en dertigers die niet in actie komen. Ruim de helft van de zzp'ers — in totaal circa een miljoen mensen, van alle leeftijden — bouwt geen euro pensioen op, zo bleek enkele jaren terug uit onderzoek van ING

Lees verder op pagina 8 →

Vraagstuk

Het regelen van je pensioen, hoe vroeg begin je?

Rekenvoorbeelden

Het uitgangspunt is 4,0% nettorendement bij een beleggingstermijn van 37 jaar (voor een 30-jarige) en 3,5% bij 17 jaar (voor een 50-jarige), dus na aftrek van kosten en inflatie.

Casper (30), in loondienst

• Huidige bruto-inkomen	€ 45.000
• Benodigd pensioen (70% inkomen)	€ 31.500
• Pensioenopbouw via de baas	€ 16.650
• AOW straks per jaar (getrouwd)	€ 10.000
• Extra kapitaal nodig op 67ste	€ 67.900
• Opzijzetten netto per jaar om te beleggen	€ 687

Clara (30), zzp'er

• Huidige bruto-inkomen	€ 50.000
• Benodigd pensioen (70% inkomen)	€ 35.000
• Pensioenopbouw via de baas	Nul
• AOW straks per jaar (getrouwd)	€ 10.000
• Extra kapitaal nodig op 67ste	€ 350.000
• Opzijzetten netto per jaar om te beleggen	€ 4119

en ZFP Barometer. En van de vrouwen doet ruim 60% niets, zo toont recent onderzoek in opdracht van Stichting Pensioenregister.

Een reden voor die passiviteit is dat men niet weet hoe dat ingewikkelde pensioen te regelen. Maar zo moeilijk hoeft het niet te zijn. Gezien de extreem lage rente zijn spaar- en depositoproducten geen aantrekkelijke manier meer om pensioen op te bouwen. Neem het rendement van het bankspaarproduct dat ABN Amro online onder het kopje ‘pensioen-aanvulling’ aanbiedt. Ooit waren dergelijke producten populair, omdat de inleg aftrekbaar is voor de aangifte inkomstenbelasting. Maar momenteel krijg je los van dit fiscale voordeel bij ABN nog maar 1,10% à 1,15% rente, zelfs al zet je je geld 25 jaar vast.

Conclusie: beleggen is van de overgebleven manieren om kapitaal op te bouwen voor je oude dag de meest zinnige. En banken hebben op dit gebied wel degelijk eenvoudige producten. Zo hebben ABN Amro, Robeco en Rabobank de afgelopen vijf jaar zogeheten ‘life cycle funds’ (levenscyclusfondsen) opgezet, die geschikt zijn voor pensioenopbouw. Die fondsen beleggen je geld, vaak in indexproducten zoals etf’s. Ook neemt het risico van de beleggingen af naarmate de vastgelegde einddatum dichterbij komt.

ABN Amro noemt dit ‘zelfstandig beleggen’, maar levenscyclusfondsen zijn juist geschikt voor mensen die niets van beleggen af weten en vermogensbeheer te duur vinden of niet genoeg geld hebben om daarvoor in aanmerking te komen. Want net als oldskool beleggingsfondsen, die uit de gratie zijn omdat indexbeleggen meestal veel goedkoper is, hebben levenscyclusfondsen een fondsbeheerder. En die bepaalt voor jou waarin belegd wordt.

Wat dat kost? Uit de prospectus van het ABN Amro Pension Lifecycle Fund 2030 (de fondsen worden genoemd naar hun expiratiejaar) blijkt dat de jaarlijkse kosten in totaal uitkomen op 0,75% van het beheerd vermogen en bij het Robeco Life Cycle Fund 2040 op 0,64%. Bij Rabobank Beheerd Beleggen Basis, dat sinds mei 2016 bestaat, liggen die tussen de 0,77% (bij € 10.000 beheerd vermogen)

en 0,63% (€ 200.000), volgens fondsbeheerder Maurice Lemans.

‘Best redelijk’, vindt Hans Oudshoorn, beleggerstrainer bij Binck en Alex Vermogensbank, ‘zeker vergeleken met de gemiddelde kosten van een beleggingsfonds.’ Die zitten meestal rond de 1,5%, al zijn er uitschieters. Oudshoorn: ‘Delta

Bereken uw pensioengat

Kijk op svb.nl voor uw pensioenoverzicht en de leeftijd waarop u AOW krijgt. En op mijn-pensioenoverzicht.nl: hier staat hoeveel pensioen u bij werkgevers hebt opgebouwd. Meestal vindt u zo uw brutopensioenaanspraken. Bereken die op berekenhet.nl tot een nettobedrag. Daar kunt u ook nagaan hoeveel u jaarlijks opzij moet leggen om uw pensioengat te dichten (zie rekenmodellen). Te ingewikkeld? Zoek via de heroepsorganisaties FFP en VOFP een financieel planner en laat die de berekeningen maken.

leggingsbeleid? Pas bij navraag laat bijvoorbeeld Rabobank weten dat het met vier indexfondsen werkt. Dat zijn betrouwbare partijen: Actiam, Northern Trust, Vanguard en iShares (BlackRock). Maar om welke etf’s het precies gaat — deze aanbieders hebben er duizenden — wil de bank niet openbaren. ‘We geven bewust alleen algemene informatie. Anders kunnen anderen onze portefeuille precies nabootsen’, zegt Lemans. Volgens hem beschouwt Rabobank het fonds overigens als een vermogensbeheerproduct en kan de klant het desgewenst als levenscyclusfonds laten werken.

‘Levenscyclusfondsen zijn prima voor particulieren zonder beleggingskennis’

Ondanks bovengenoemde onduidelijkheden vindt Oudshoorn levenscyclusfondsen ‘een prima oplossing’ voor particulieren zonder kennis van beleggen, die zich daar ook niet in willen verdiepen. Maar voor mensen die bereid zijn er wat tijd in te stoppen, zijn er goedkopere oplossingen, benadrukt zowel hij als financieel planner Middel.

Zo hebben sommige aanbieders voorbeeldportefeuilles met indexproducten, zoals Meesman, of hebben zij producten gecompileerd uit een mix van eigen etf’s, zoals Binck met zijn Alles-in-1 Portefeuilles. Dan hoeft je niet zelf op zoek naar de beste combinatie van indexfondsen en de juiste verhouding tussen obligaties en aandelen. Die verhouding is afhankelijk van je risicoprofiel. Bij Binck zijn er drie smaken: een defensief, een neutraal of een offensief profiel; bij Meesman zijn het er vijf. Extra smaken zijn daar: matig defensief en matig offensief. Als je de vragenlijst invult om te bepalen welk type belegger je bent (die hebben de meeste aanbieders op hun site staan), rolt je risicoprofiel er vanzelf uit.

Het enige wat je dan wel zelf moet doen, eens per (paar) jaar, is de verhouding controleren tussen het percentage aandelen en het percentage obligaties in je portefeuille. Klopt het risico dat je loopt nog, gezien je leeftijd? Met een simpel sommetje kun je dat snel nagaan: trek van 100 je leeftijd in jaren af en je weet voor hoeveel procent je beleggingen ongeveer uit aandelen mogen bestaan. Heb je te veel aandelen? Dan ruil je er wat in voor obligaties. Kies er dan ook voor elke maand een vast bedrag in te leggen: dan betaal je bij partijen als Meesman geen transactiekosten.

De totale kosten vallen bij Meesman en Binck lager uit dan bij de levenscyclusfondsen. Bij Meesman bedragen die 0,50% en bij Binck 0,42% à 0,44% als je kiest voor een mixfonds op basis van vier etf’s uit eigen huis van Think.

Onder aan de streep zijn Meesman en Binck zeker goedkoper. Dit komt doordat zij de dividendbelasting terugvorderen die in het buitenland wordt geheven over aan aandelenbeleggers uitgekeerd dividend. Afhankelijk van het percentage aandelen in je portefeuille leverde dat in 2015 bij Meesman maximaal 0,42 procentpunt extra rendement op en bij Binck 0,41 procentpunt. Van de levenscyclusfondsen levert alleen Beheerd Beleggen Basis van Rabobank ditzelfde voordeel, van maximaal 0,45 procentpunt.

Kijk je naar de prestaties van Meesman en Binck, dan blijkt dat eerstgenoemde de afgelopen zeven jaar een hoger nettorendement heeft behaald. Neem Meesmans voorbeeldportefeuilles, Matig defensief, Neutraal, en Matig offensief: daarvan was het rendement gemiddeld per jaar respectievelijk 4,7%, 6,9% en 9,1%, een mooie prestatie.

Inzicht

Hoe beleggen die levenscyclusfondsen nou precies?

Rekenvoorbeelden

Het uitgangspunt is 4,0% nettorendement bij een beleggingstermijn van 37 jaar (voor een 30-jarige) en 3,5% bij 17 jaar (voor een 50-jarige), dus na aftrek van kosten en inflatie.

Marjan (50), in loondienst

• Huidige bruto-inkomen	€ 60.000
• Benodigd pensioen (70% inkomen)	€ 42.000
• Pensioenopbouw via de baas (eindloonregeling)	€ 28.350
• AOW straks per jaar (alleenstaande)	€ 14.000
• Extra kapitaal nodig op 67ste	Nul
• Opzijzetten netto per jaar om te beleggen	Nul

Rob (45), sinds kort zzp’er

• Huidige bruto-inkomen	€ 50.000
• Benodigd pensioen (70% inkomen)	€ 35.000
• Pensioenopbouw via de baas (zat lang in loondienst)	€ 10.000
• AOW straks per jaar (alleenstaande)	€ 14.000
• Extra kapitaal nodig op 67ste	€ 154.000
• Opzijzetten netto per jaar om te beleggen	€ 4602

een langere periode bekijken kan niet: Thinks etf’s bestaan pas sinds eind 2009. Ook blijkt Binck zijn Total Market ETF pas de afgelopen zestien maanden wereldwijde dekking te hebben gegeven, anders dan de naam van deze etf en de informatie op de site suggereren. Mede daardoor bleef het rendement achter bij dat bij Meesman. Het zou kunnen dat het verschil tussen de twee door de nieuwe samenstelling in de toekomst lager uitvalt. Maar of dat zo is, weten we natuurlijk pas over een tijdje.

Rentsje de Gruyter is freelancejournalist.

‘We geven alleen algemene informatie, anders kan men ons precies nabootsen’